

Katarzyna Zawilska

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej "Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej : do XIX wieku", Kraków 15-16 listopada 2012 roku

---

Prace Literaturoznawcze 1, 330-332

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna Zawilska

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej (do XIX wieku)*, Kraków, 15–16 listopada 2012 roku

15 i 16 listopada 2012 roku Kraków gościł uczestników II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej (do XIX wieku)*. Organizatorzy: Katedra Literatury Staropolskiej i Oświeceniowej oraz Katedra Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej zaprosili na nią humanistów reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Konferencja stanowiła kontynuację spotkań rozpoczętych trzy lata wcześniej. Jej celem było podjęcie badań zapoczątkowanych przez Stefanię Skwarczyńską w monografii *Teoria listu* wydanej we Lwowie w 1937 roku. Referenci mieli szansę podjąć wiele tematów i omówić różne problemy skupione wokół zachowanych zbiorów epistolograficznych w Polsce i Europie (przede wszystkim na terenach dawnej Rzeczypospolitej).

Konferencję rozpoczęły obrady plenarne, którym przewodniczył dr hab. Kazimierz Karolczak (prof. UP). Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Piotr Borek (UP), który odczytał referat zmarłego kilka dni wcześniej prof. Jerzego Starnawskiego na temat problemów związanych z edytorstwem listów. Rozważania poświęcone listowi poetyckiemu jako iluzji więzi między nadawcą a odbiorcą przedstawiła prof. dr hab. Elżbieta Feliksiak (UwB).

Po przerwie obrady plenarne były kontynuowane pod przewodnictwem prof. dra hab. Romana Mazurkiewicza (UP). Szesnastowieczna łacińska korespondencja duchownych wendeńskich z Marcinem Kromerem stała się podstawą refleksji naukowej na temat biskupa i jego emisariuszy w referacie dra Roberta Sawy (KUL). Prof. dr hab. Zofia Głombiowska (UG) zastanawiała się, czy wypowiedź Andrzeja Krzyckiego *De negotio Prutenico epistola* z 1525 roku na temat luteranizmu jest listem, broszurą polityczną czy raportem. Wystąpienie prof. dra hab. Piotra Borka (UP) poświęcone było zachowanemu diariuszowi w listach autorstwa Samuela Kazimierza Kuszewicza. Na podstawie tego materiału można poznać wydarzenia związane z oblężeniem Lwowa w 1655 roku przez wojska kozackie i moskiewskie. Korespondencję hetmanów kozackich przybliżył uczestnikom konferencji dr hab. Maciej Franz (prof. UAM). Epistolografia ta jest doskonałym źródłem wiedzy na temat dziejów Kozaczyzny Ukrainnej.

Popołudniowe referaty wygłaszane były w dwóch sekcjach. W pierwszej, której przewodniczył prof. dr hab. Piotr Borek, mgr Artur Goszczyński (UJ)

przedstawił listy Adama Kazanowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła. O ogromnym bogactwie epistoł na sejmiki w II poł. XVII wieku i możliwościach ich wykorzystania w badaniach historycznych mówił dr hab. Jarosław Stolicki. (UJ). Duże zainteresowanie zebranych wzbudził referat dr Iwony Maciejewskiej (UWM w Olsztynie), która dokonała porównania wyznań miłosnych składanych w listach pisanych przez kobiety z różnych sfer. Uwagę referentki zwróciły dwa zbiory epistolografii: Magdaleny z Czapskich Radziwiłłowej i Teresy ze Strażyców Wiśnickiej przechowywane obecnie w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. W następnym wystąpieniu dr Elżbieta Powązka (UP) zaprezentowała listy dedykacyjne, które znalazły się w programach teatru szkolnego Gimnazjum św. Anny w Krakowie na przełomie XVII i XVIII wieku.

Drugiej sekcji – typowo literaturoznawczej – przewodniczyła prof. dr hab. Alina Nowicka-Jeżowa. Trzy referaty wygłosiły badaczki reprezentujące Uniwersytet Śląski. Dr Marzena Walińska skupiła się na staropolskich listach poetyckich, dr Renata Ryba omówiła funkcje listu w szesnastowiecznej *Historii żalostnej* Bartłomieja Paprockiego, a dr hab. Maria Barłowska przybliżyła słuchaczom miłosną korespondencję pisaną wierszem i prozą pochodzącą z ariańskich rękopisów. O listownych zaproszeniach na szlacheckie uroczystości rodzinne w XVII i XVIII stuleciu mówiła dr Małgorzata Trębska (IBL PAN).

W popołudniowych obradach sekcji językoznawczej pod przewodnictwem dra hab. Macieja Mączyńskiego (prof. UP) zebrani mogli wysłuchać pięć referatów. Jako pierwsza wystąpiła dr Katarzyna Zawilska (UWM w Olsztynie), która przedstawiła nieznanne archiwalia pochodzące z Archiwum Państwowego w Łodzi i dokładniej zanalizowała listy Marii Kickiej pisane w połowie XVIII wieku. Językowe realizacje aktów dyrektywnych w korespondencyjnych kontaktach rodzinnych w XIX stuleciu poddał analizie dr Marcei Olma (UP). Dr hab. Katarzyna Węgorowska (prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego) w swym wystąpieniu skupiła się na zagadnieniach językoznawczych poruszonych w kilku dziewiętnastowiecznych listach pisanych przez najwybitniejszego polskiego lingwistę Jana Niecisława Baudouina de Courtenay. Prof. dr hab. Edward Stachurski (UP) zachęcał zebranych do bliższego poznania korespondencji Adolfa Dygasińskiego, a w referacie zaprezentował zagadnienia językowe i językoznawcze w listach pisarza. Relację z przebiegu walki o styl zakopiański na podstawie 27 listów Eljasza-Radzikowskiego z wykształcenia lekarza z zamiłowania badacza historii, nazewnictwa geograficznego oraz kultury Tatr i Podhala pisanych w latach 1896-1909 do Stanisława Witkiewicza omówił dr hab. Maciej Mączyński (prof. UP).

W tym samym czasie obradowała sekcja literaturoznawców, której przewodniczyła prof. dr hab. Elżbieta Feliksiak (UwB). Dr Anna Majewska-Wójcik (KUL) skupiła się na trudnościach związanych z badaniem i rozszyfrowywaniem

skrótów w zachowanej korespondencji od XVI do XIX wieku. Dr hab. Justyna Dąbkowska-Kujko (prof. KUL) rozważała relację między humanistyczną teorią epistolografii a retoryką. Mgr Agnieszka Markuszewska (UMK) przedstawiła referat na temat listu jako dyskursu krytycznoliterackiego.

W następnym dniu konferencji odbyły się dwa spotkania naukowców. Poranną sesję pod przewodnictwem dra hab. Janusza Dorobisza (prof. UO) rozpoczął dr hab. Tomasz Ciesielski (prof. UO). Zaprezentował on korespondencję Jana Tarły, która jest nieocenionym źródłem poznania dziejów wojny 1733-1735. Mgr Anna Kryszak (UAM) wygłosiła referat na temat zachowanej epistolografii Pawła Tetery z domem Radziwiłłów. O niewyczerpanych pokładach informacji na temat magnatów litewskich we francuskojęzycznej korespondencji z lat 90. XVII wieku zgromadzonej w archiwum drezdeńskim przekonywał zebranych dr Mariusz Sawicki (UO). Tę część obrad plenarnych zakończyły rozważania dra hab. Janusza Dorobisza (prof. UO) na temat relacji między klientem a patronem na podstawie listów Jakuba Zadzik do Wawrzynica Gembickiego z lat 1610-1624.

Po przerwie obradom przewodniczyła prof. dr hab. Zofia Głombiowska (UG). Niezwykle ciekawe portrety matki i syna, które ujawnia korespondencja Izabeli Czartoryskiej do Adama Jerzego, przedstawiła dr Jolanta Sawicka-Jurek (IBL, UPH Siedlce). Mgr Monika Myszor-Ciecieląg (Zamek Królewski w Warszawie) w swym wystąpieniu podjęła rozważania na temat epistolografii publikowanej w czasopiśmie dziesiętnastowiecznych, a zwłaszcza w „Kronice Rodzinnej”. Prelegentka przypomniała, że wydawcą korespondencji Antoniego Edwarda Odyńca była redaktorka tego pisma Aleksandra z Chomętowskich Borkowska. Na zakończenie konferencji referat wygłosiła dr hab. Joanna Sobczykowa (prof. UŚ), która pokazała, jaką rolę pełnił list pasterski w świadomości ks. Jakuba Wujka – szesnastowiecznego filologa biblijnego.

Wystąpieniom zaprezentowanym podczas dwudniowych spotkań towarzyszyła ożywiona dyskusja, bardzo często kontynuowana w kuluarach.

Profesor Piotr Borek, zamykając konferencję, wyraził radość, że Kraków stał się po raz kolejny miejscem, w którym przedstawiciele różnych dyscyplin i ośrodków naukowych z całej Polski mieli możliwość wysłuchania niezwykle ciekawych oraz inspirujących do dalszych badań referatów.

Dziękując serdecznie organizatorom za wzorowe zorganizowanie konferencji, żywię nadzieję, że za dwa lata spotkamy się znowu na obradach z listem w roli głównej.